

תוכן עניינים:

תקציר.....3

מבוא.....4

שאלת מחקר.....4

השערת מחקר.....4

מערך מחקר.....6

סקירת ספרות.....8

ביצוע המחקר.....24

דיון ומסקנות.....29

סיכום.....31

ביבליוגרפיה.....33

נספחים.....35

מבוא:

בתי מחוקקים הם אחד משלוש מעמודי התווך של שלטון דמוקרטי מערבי מודרני, לצד הרשות המבצעת והרשות השיפוטית. בית מחוקקים מוגדר כגוף שבו יש מחוקקים או חברים, המייצגים קבוצות שונות, הבוחנים סוגיות ציבוריות ונותנים הערכה לטובת הקהילייה הפוליטית מעבר לרשות המבצעת, על מנת לחייב אמצעים למדיניות ציבורית. לבתי מחוקקים יש שתי פונקציות מרכזיות: קביעת מדיניות וביקורת על הרשות המבצעת. ישנו וויכוח מתמשך בין חוקרים של דמוקרטיה לגבי שאלת מאפייניהם של בתי מחוקקים טובים ויציבים, אשר ישרתו את האינטרסים של הציבור שבחר בהם.

מטרת מחקר זו היא לבדוק את השפעתו של בית המחוקקים על היציבות הפוליטית של המערכת השלטונית. זאת באמצעות ניתוח של ספרות מחקרית, הדנה בתפקידיו של בית המחוקקים, הפעילות החקיקתית ויציבות פוליטית.

יציבות פוליטית משפיעה על הדמוקרטיה של המערכת הפוליטית והחברה הכללית כמו גם על יכולת המשילות של המערכת הפוליטית והיכולת ליישם מדיניות לטובת הציבור הכללי. חוסר היציבות נתפסים כמכשול משמעותי שעלול לעמוד בדרכה של המערכת השלטונית במדינה דמוקרטית. חוסר יציבות פוליטית מעיבה על פעילות בית הנבחרים ועל תפקוד הרשות המבצעת, ובסופו של דבר היא עלולה לפגוע ב"חוסן הלאומי" של המדינה.¹ היא גם מעלה שאלות לגבי שיטת הממשל הקיימת, מחיר היציבות של השיטה, האמון של הציבור בנבחרי הציבור ובשיטת הממשל כמו גם ליכולת לקדם חקיקה ורפורמות ולבסס לגיטימיות של המערכת השלטונית.

¹ ברנע, דריישיפיץ וקניג (2011) יציבות ממשלות – נייר עמדה. המכון הישראלי לדמוקרטיה

שאלת המחקר:

על מנת לקיים את ההסדר הדמוקרטי, ניתן לצפות שנבחרי העם, הפועלים כחברים בבית המחוקקים, יגיעו לכדי הכרעות פוליטיות ולמדיניות ציבורית, אשר ישקפו את ערכיהם. על מנת לעשות זאת, הם זקוקים למערכת פוליטית יציבה. אחד האמצעים להבטיח יציבות פוליטית היא הפרדת רשויות במדינות דמוקרטיות. כלומר, במדינות אלו ישנה רשות מבצעת (הממשלה) ורשות מחוקקת (בית הנבחרים) נפרדות זו מזו, אשר משקפות את הערכים של העם.

הרשות המבצעת היא הגורם מטעם הממשל אשר לה הסמכות והאחריות הבלעדית על הניהול האדמיניסטרטיבי היומיומי של הברוקרטיה במדינה. לעומת זאת, תפקידו של בית המחוקקים הוא לאזן את כוחה של הרשות המבצעת על ידי כינון חוקים ורפורמות שעשויים להגביל את הרשות המבצעת והפיקוח על ההוצאה לפועל של המדיניות עליה הוחלט במסגרת הפרלמנטרית.

על כן, שאלת המחקר של עבודה זו היא:

כיצד בית מחוקקים משפיע על רמת היציבות הפוליטית של השלטון?

השערות מחקר:

השערה מרכזית: ככל שבית המחוקקים יכונן יותר רפורמות באמצעות חקיקה, רמת היציבות הפוליטית תהיה גבוהה יותר. בתי מחוקקים בהם מחוקקים יותר חוקים ורפורמות, עשויים לבקר את הרשות המבצעת באופן שעשוי להגביל אותה מלעשות פעולות שיזיקו לאזרחים ולדמוקרטיה.

השערה שניה: ככל שבית המחוקקים יהיה מורכב מיותר נציגים שמומחים בתחומם, רמת היציבות הפוליטית תהיה גבוהה יותר. בתי מחוקקים בהם הנציגים הפרלמנטרים הם בעלי ידע ומומחיות רבה במגוון תחומים עשויים להיות יעילים במידה ניכרת יותר מאשר בתי מחוקקים ללא מומחים, ולכן הם עשויים לבצע רפורמות ולכונן חוקים שמיטיבים עם המדינה באופן משמעותי.

השערה שלישית: ככל שבית המחוקקים יהיה מורכב מייצוגיות מגוונות יותר, רמת היציבות הפוליטית תהיה גבוהה יותר. בתי מחוקקים בהם הייצוגיות של העם מגוונות יותר עונים על